

«Медико-психологічна реабілітація учасників бойових дій та осіб, які постраждали внаслідок бойових дій»

У сфері охорони здоров'я військовослужбовців є унікальна можливість дослідити та працювати над повним спектром захворювань і травм, охопити всі механізми розвитку хвороб, методи їхнього лікування й оздоровлення.

І щоб досягнути значного поступу в цій сфері, необхідно прищеплювати військовослужбовцям усвідомлення потреби в охороні психічного здоров'я, а також формувати в них думки про доцільність отримання медичної допомоги у разі захворювань або травм, непомітних на перший погляд.

Проблема психологічної реабілітації учасників бойових дій особливо актуальна сьогодні, коли триває війна в Україні. Масштабність цього явища в рамках українського суспільства потребує активної роботи щодо психологічних проблем військовослужбовців, створення по всій країні спеціальних центрів для надання соціальної, психологічної та медичної допомоги колишнім учасникам бойових дій і особливо тим, хто отримав бойові поранення і каліцтва, ставши інвалідом. Участь у бойових діях вважається стресовим фактором найвищого ступеня інтенсивності. Також одержали розвиток нові концептуальні підходи до організації психологічної реабілітації на різних її етапах, для окремих категорій військових фахівців. Наразі соціально-психологічні аспекти змісту й особливості реалізації комплексних програм психологічної реабілітації, орієнтовані на окремі категорії поранених і хворих, на специфіку проявів психічних розладів у військовослужбовців, розробляються та впроваджуються.

Головною причиною, психопатогенності війни, є те, що в бою людина змушена діяти всупереч своїй природі, наперекір могутнім інстинктам самозбереження, ігноруючи потреби власного організму, в ім'я надособистісних, соціальних цілей та інтересів. Участь у бойових діях змінює протікання психічної діяльності людини. Вироблені моделі

поведінки, які допомагають вижити в умовах війни, являються дезадаптивними у повсякденному житті.

Отже, під час бойових дій, військовослужбовці зазнають значних зовнішніх та внутрішніх впливів, які призводять до того, що у воїнів, які протягом певного часу перебувають під впливом бойових стрес-факторів, виникає елементарна стомленість, що знижує ефективність їхньої бойової діяльності. Стомленість негативно впливає на всі психічні та психофізіологічні процеси воїна, наприклад, знижується увага, порушується пам'ять, мислення, можуть виникати ілюзії, конфліктні ситуації з товаришами по службі тощо. Коли ця стомленість не компенсується відпочинком, вона має схильність акумулюватися і досягати критичних рівнів.

Також, можуть виникати бойові психічні травми, під якими розуміють психічні розлади, порушення і захворювання, що ведуть до часткової або й повної втрати їхньої бойової здатності у результаті впливу факторів бойової обстановки, що травмують психіку воїна, та умов військової служби під час ведення бойових дій, а також після їх закінчення.

Виходячи з всього вище перерахованого, актуальною стає психологічна реабілітація військовослужбовців, учасників бойових дій. Отже, психологічна реабілітація військовослужбовців – це система медико-психологічних, педагогічних, соціальних заходів, спрямованих на відновлення, корекцію або компенсацію порушених психічних функцій, станів, особистісного та соціального статусу учасників бойових дій, які отримали травми і поранення при виконанні професійних обов'язків. Вона також є невід'ємною складовою частиною загальної реабілітації. За допомогою психологічних впливів стає можливим знизити рівень нервовопсихічної напруженості, швидше відновити витрачену нервову енергію і, тим самим, зробити істотний вплив на прискорення процесів відновлення в інших органах і системах організму.\

Основні етапи психологічної реабілітації військовослужбовців постраждалих від бойових дій:

1. Діагностичним і клініко-психологічним обстеженням оцінюють функціональний стан поранених, їх психологічні особливості, визначають рівень фізіологічних резервів систем організму і напругу процесу психічної адаптації. На даному етапі можуть визначатися ступінь і особливості психоемоційних порушень, відхилення і особливості пізнавальних психічних здібностей – пам'яті, уваги і мислення.

2. Лікувально-відновлювальний, коли конкретизується індивідуальний підхід, заснований на наявності психоемоційних порушень індивідуума, здійснюється підбір індивідуального психотерапевтичного впливу. Періодично контролюється динаміка психічного статусу і коригуються лікувальні заходи.

3. Соціальної адаптації (професійно-відновлювальний). На даному етапі використовують спеціальні тренажери, апаратурні і комп'ютерні методики для відновлення втрачених навичок. Аналізується ефективність лікувально-відновлювальних заходів і визначається ступінь відновлення професійної придатності та працездатності.

До числа найбільш доступних для застосування методів психологічної реабілітації організму військовослужбовця та його психіки, відносять:

- 1) Раціональну психотерапію.
- 2) Сугестивну психотерапію.
- 3) Наркопсихотерапію.
- 4) Трудотерапію.
- 5) Естетотерапію.
- 6) Натуртерапію.

Отже, необхідно зазначити, що психологічна реабілітація учасників бойових дій, є важливою складовою загальної реабілітації, що забезпечує підтримку необхідного стану боєздатності військовослужбовців, сприяє попередженню інвалідності, дозволяє відновлювати психічну рівновагу,

створює умови для адаптації учасників бойових дій, які отримали психічні травми. Зокрема, психологічна реабілітація допоможе військовослужбовцям і членам їх сімей відновити і затвердити свої зв'язки з природним, соціальним і культурним просторами життя, реструктурувати в свідомості реальності зовнішнього світу, співвіднести їх з реальностями світу внутрішнього.

Використана література:

1) Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко / за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : ТОВ Видавництво «Логос». 207 с.

2) Профілактика посттравматичних стресових розладів: психологічні **аспекти**. Методичний посібник / Упор. : Д.Д. Романовська, О.В. Ілащук. – Чернівці : Технодрук, 2014. – 133 с.